

POSTANOWIENIE

Dnia 28 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Wiak (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie z protestu M. S.

przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego zarządzanego na dzień 15 października 2023 r.,

przy udziale Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 28 listopada 2023 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

M. S. (dalej: „wnosząca protest”) pismem z 21 października 2023 r. wniosła do Sądu Najwyższego protest przeciwko ważności referendum ogólnokrajowego, które odbyło się 15 października 2023 r. Wnosząca protest wskazała, że posiada wiedzę bezpośrednią oraz z serwisów społecznościowych, iż w lokalach wyborczych nie wydawano kart referendalnych, pytano biorących udział w referendum o liczbę kart do wydania (zadawano pytania typu „Ile kart wydać?” lub „Wydać kartę do referendum?”). Wnosząca protest wskazała, że takie sytuacje miały miejsce w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w J., w której głosowała.

Wniosła również o: zbadanie, czy nie została złamana cisza wyborcza, z uwagi na dopuszczenie do głosowania po podaniu sondażowych wyników wyborów; zbadanie, czy wyborcy głosujący na podstawie zaświadczenia głosowali tylko raz; zabezpieczenie licznych dowodów, pojawiających się w mediach społecznościowych, z których wynikają nieprawidłowości związane z działaniem obwodowych komisji wyborczych. Z uwagi na powyższe, wnosząca protest zażądała unieważnienia referendum i jego ponownego zarządzeni.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest należało pozostawić bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 33 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (tekst jedn. Dz. U. 2020, poz. 851 ze zm. (dalej: „u.r.o.”), przeciwko ważności referendum może być wniesiony protest ze względu na zarzut dopuszczenia się przestępstwa przeciwko referendum lub naruszenia przepisów tej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Protest wnosi się do Sądu Najwyższego na piśmie w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyniku referendum przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Do warunków i trybu wnoszenia protestu oraz sposobu jego rozpatrywania i trybu podejmowania uchwały w tej sprawie przez Sąd Najwyższy stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz. U. 2023, poz. 2408, dalej: „k.wyb.”) (art. 34 u.r.o.).

Biorąc pod uwagę powyższe, należy uznać, że do protestów przeciwko ważności referendum zastosowanie znajduje również przepis art. 241 § 3 k.wyb. Zgodnie z nim, wnoszący protest powinien sformułować zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty. Z treści tego przepisu wynika, że osoba wnosząca protest jest zobowiązana do wykazania wpływu wystąpienia naruszeń na wynik wyborów lub referendum. Sąd Najwyższy pozostawia natomiast bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą wymogów formalnych, tj. niezawierający zarzutów, które zgodnie z art. 33 ust. 1 u.r.o., mogą być podstawą kwestionowania ważności

referendum oraz w którym nie przedstawiono lub nie wskazano dowodów, na których zarzuty te byłyby oparte (art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 2 u.r.o.).

W niniejszej sprawie wnosząca protest jako jego podstawę podniosła zaistnienie nieprawidłowości w lokalach wyborczych, które jej zdaniem miały doprowadzić do nieważności referendum ogólnokrajowego. Jednocześnie nie wskazała jednak żadnych skonkretyzowanych naruszeń, które stanowiłyby przejaw popełnienia przestępstwa przeciwko referendum, albo byłyby naruszeniami ustawowych przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum. Nie przedstawiła żadnych dowodów na potwierdzenie wskazanych przez siebie okoliczności. Nie wyjaśniła też, czy była świadkiem zarzucanych naruszeń w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w J. , jak również kiedy i w jakich okolicznościach miałyby one wystąpić. Podniesione zarzuty zostały sformułowane zatem w sposób abstrakcyjny i ogólnikowy. W analogiczny sposób ocenić należy również złożone przez nią pozostałe żądania, tj. zbadania, czy wyborcy głosujący na podstawie zaświadczenia głosowali tylko raz oraz zabezpieczenia bliżej nieokreślonych przez wnoszącą protest dowodów w mediach społecznościowych, z których miałyby wynikać nieprawidłowości w działalności obwodowych komisji wyborczych. Wnosząca protest nie wskazała konkretnie jakie to dowody oraz na jaką okoliczność czynności te miałyby zostać podjęte.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że opinia wnoszącego protest, ze swej istoty niepoparta żadnymi dowodami, może być zakwalifikowana wyłącznie jako opinia prywatna, a zarzuty sprowadzające się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach nie mieszczą się w przedmiocie protestu określonym w ustawie (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., I NSW 206/19). Co więcej, osoba wnosząca protest nie może skutecznie podnosić zarzutów o charakterze abstrakcyjnym, odnoszących się do ogólnie pojętych wydarzeń w kraju lub za granicą, o których protestujący jedynie słyszał. Przyjęty zarówno w Kodeksie wyborczym, jak i ustawie z 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym model protestów wyborczych i referendalnych polega bowiem na sprawowaniu przez Sąd Najwyższy indywidualno-konkretnej kontroli ważności wyborów

i referendum. Brak natomiast podstaw prawnych do prowadzenia w tym zakresie kontroli abstrakcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 listopada 2019 r., I NSW 235/19).

Z tego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. 243 § 1 k.wyb. w zw. z art. 34 ust. 1 i 2 u.r.o., orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[ms]